

"САНТ МАРАЛ" САН

НЭЭЛТЭЙ
НИЙГЭМ
ФОРУМ

НАМУУДЫН САНХҮҮЖИЛТИЙН ТАЛААРХ ОЛОН НИЙТИЙН САНАЛ БОДЛЫН СУДАЛГАА

СУДАЛГААНЫ ТУХАЙ

Улс төрийн намуудын санхүүжилтийн ил тод байдал, санхүүжилтийн арга хэлбэр, цаашид боловсронгуй болгох арга замын талаарх олон нийтийн санал бодлыг тандах зорилготой энэхүү судалгааг Нээлттэй Нийгэм Форумын захиалгаар “Сант Марал” Сан 2014 оны 11 дүгээр сарын 1-17-ны өдөр хийж гүйцэтгэв.

Арга зүй

Аргачлал: олон түвшний санамсаргүй түүвэр, ганцаарчилсан ярилцлага

Мэдээлэл цуглуулсан хугацаа: 2014 оны 11 дүгээр сарын 1 – 17.

Түүврийн хэмжээ: 1200 өрх

Оролцогчдын нас: 18 – аас дээш

Хамрагдсан хот, аймгууд: Улаанбаатар хот, Говь Алтай, Сүхбаатар, Сэлэнгэ, Төв, Ховд, Хөвсгөл аймгууд.

СУДАЛГААНЫ ДҮН

ДЕМОГРАФИ

Хүйс	Хувиар (%)
Эр	45.9
Эм	54.1

Насны бүлэг	Хувиар (%)
18 - 24	15.3
25 - 29	13.4
30 - 39	24.0
40 - 49	21.0
50 - 59	15.4
60 +	10.9

Боловсрол	Хувиар (%)
Албан ёсны боловсролгүй	2.3
Бага/Бүрэн бус дунд	21.3
Дунд	39.9
Техник /Мэргэжлийн	8.5
Бакалавр	25.5
Магистр ба түүнээс дээш зэрэг	2.6

Ажил эрхлэлтийн байдал	Хувиар (%)
Бүтэн цагийн үндсэн ажил	28.3
Гэрээт буюу хагас цагийн ажил	4.6
Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч	18.7
Малчин/Тариачин	5.3
Ажилгүй	12.8
Гэрт байдаг	7.4
Тэтгэвэр/Тэтгэмж	16.1
Оюутан/Сурагч	6.8

Амьжиргааны түвшний хувьд аль ангилалд багтах нь	Хувиар (%)
Доогуур	20.8
Дундаж	75.9
Дээгүүр	1.8
Мэдэхгүй/ Хариулахаас татгалзсан	1.5

Аймаг / хот	Судалгаанд хамрагдсан өрхийн тоо
Говь - Алтай	80
Сүхбаатар	80
Сэлэнгэ	110
Төв	80
Ховд	90
Хөвсгөл	210
Улаанбаатар	550
Нийт	1200

НАМУУДЫН САНХҮҮЖИЛТИЙН ТУХАЙ

Та намуудын санхүүжилтийн талаар хэр их мэдэх вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Их	.6%	.5%	.6%
Тодорхой хэмжээнд мэднэ	3.1%	4.4%	3.7%
Бага зэрэг	11.8%	14.9%	13.3%
Юу ч мэдэхгүй	84.5%	80.2%	82.5%

Улс төрийн намын тухай хуулинд тусгалаа олсон дор дурдсан санхүүжилтийн хэлбэрүүд улс төрийн олон ургальч байдлыг дэмжих, намуудын хараат бус, хариуцлагатай байдлыг хангахад хэр зэрэг чухал вэ?

Гишүүний татвар

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш чухал	11.4%	12.0%	11.7%
Чухал	50.6%	48.5%	49.7%
Чухал биш	11.4%	14.2%	12.7%
Огт чухал биш (Мэдэхгүй)	5.8%	7.5%	6.6%
(Хариулаагүй)	20.3%	16.9%	18.8%
	.5%	.9%	.7%

Гишүүд, талархан дэмжигч иргэдийн хандив

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш чухал	10.6%	11.5%	11.0%
Чухал	37.2%	40.5%	38.8%
Чухал биш	20.8%	20.9%	20.8%
Огт чухал биш (Мэдэхгүй)	10.5%	9.3%	9.9%
(Хариулаагүй)	20.5%	16.7%	18.8%
	.5%	1.1%	.8%

Хуулийн этгээдээс өгсөн хандив

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш чухал	6.9%	8.2%	7.5%
Чухал	34.5%	34.4%	34.4%
Чухал биш	18.9%	20.0%	19.4%
Огт чухал биш (Мэдэхгүй)	13.4%	12.9%	13.2%
(Хариулаагүй)	25.7%	23.6%	24.8%
	.6%	.9%	.8%

Төрөөс үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэг

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш чухал	11.8%	12.9%	12.3%
Чухал	40.8%	32.2%	36.8%
Чухал биш	15.7%	19.1%	17.3%
Огт чухал биш (Мэдэхгүй)	11.4%	16.4%	13.7%
(Хариулаагүй)	19.8%	18.0%	19.0%
	.5%	1.5%	.9%

Намын хэвлэл, мэдээлэл, сурталчилгааны орлого

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш чухал	10.8%	10.7%	10.8%
Чухал	46.6%	40.2%	43.7%
Чухал биш	12.5%	16.4%	14.3%
Огт чухал биш	4.9%	7.5%	6.1%
(Мэдэхгүй)	24.5%	23.6%	24.1%
(Хариулаагүй)	.8%	1.6%	1.2%

Өөрийн өмчлөлийн эд хөрөнгийг худалдах буюу түрээслүүлж ашигласнаас олсон орлого

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш чухал	12.6%	12.9%	12.8%
Чухал	44.6%	38.9%	42.0%
Чухал биш	11.5%	17.5%	14.3%
Огт чухал биш	4.8%	5.8%	5.3%
(Мэдэхгүй)	25.5%	23.1%	24.4%
(Хариулаагүй)	.9%	1.8%	1.3%

Намын мөнгөн хөрөнгийг банкинд хадгалуулсны хүү

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш чухал	10.6%	12.2%	11.3%
Чухал	42.3%	36.2%	39.5%
Чухал биш	12.8%	14.7%	13.7%
Огт чухал биш	4.6%	5.6%	5.1%
(Мэдэхгүй)	28.9%	28.9%	28.9%
(Хариулаагүй)	.8%	2.4%	1.5%

Намуудыг болон сонгуулийн кампанийг санхүүжүүлэхэд зориулж өгч байгаа хандивт намын тухай болон сонгуулийн хуулиар янз бүрийн хязгаарлалт хийсэн байдаг. Эдгээрийн чухам аль нь зөв, аль нь буруу болохыг тодорхойлно уу?

Хувь хүний зүгээс намд өгч болох нэг удаагийн хандив 1 сая төгрөгөөс илүү байж болохгүй /жилд 2 удаа өгч болно/.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Зөв	50.8%	46.5%	48.8%
Буруу	34.2%	37.8%	35.8%
(Мэдэхгүй)	14.6%	14.5%	14.6%
(Хариулаагүй)	.5%	1.1%	.8%

Байгууллагаас намд өгч болох нэг удаагийн хандив 10 сая төгрөгөөс илүү байж болохгүй /жилд 2 удаа өгч болно/

	Хөдөө	Хот	Нийт
Зөв	44.0%	45.8%	44.8%
Буруу	38.0%	38.2%	38.1%
(Мэдэхгүй)	17.5%	14.0%	15.9%
(Хариулаагүй)	.5%	2.0%	1.2%

Хувь хүний сонгуулийн кампанид зориулж өгөх хандивын хэмжээ 1 сая төгрөгөөс илүү байж болохгүй.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Зөв	48.3%	51.5%	49.8%
Буруу	35.1%	33.3%	34.3%
(Мэдэхгүй)	16.0%	14.2%	15.2%
(Хариулаагүй)	.6%	1.1%	.8%

Байгууллагаас сонгуулийн кампанид зориулж өгөх хандивын хэмжээ 3 сая төгрөгөөс илүү байж болохгүй.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Зөв	49.7%	51.8%	50.7%
Буруу	32.8%	33.5%	33.1%
(Мэдэхгүй)	16.9%	13.3%	15.3%
(Хариулаагүй)	.6%	1.5%	1.0%

Сонгуулийн кампанит ажлын зардлын дараах хязгаарлалтыг Та юу гэж үзэж байна вэ?

Төрөл бүрийн шоу тоглолт урлагийн арга хэмжээ зохион байгуулахыг хориглоно.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Зөв	71.1%	69.5%	70.3%
Буруу	26.2%	26.2%	26.2%
(Мэдэхгүй)	2.8%	3.6%	3.2%
(Хариулаагүй)		.7%	.3%

Төрөл бүрийн спортын арга хэмжээ уралдаан зохион байгуулж байр эзлүүлэх шагнал урамшуулал олгохыг хориглоно.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Зөв	62.3%	60.7%	61.6%
Буруу	33.7%	34.0%	33.8%
(Мэдэхгүй)	4.0%	4.5%	4.3%
(Хариулаагүй)		.7%	.3%

Телевиз, радиогийн эфирийн цагийг хязгаарлах нь

	Хөдөө	Хот	Нийт
Зөв	57.4%	45.3%	51.8%
Буруу	34.5%	46.5%	40.0%
(Мэдэхгүй)	8.2%	7.6%	7.9%
(Хариулаагүй)		.5%	.3%

Сонгогчдод мөнгө тараах, бэлэг дурсгалын зүйл өгөхийг хориглоно.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Зөв	79.2%	77.5%	78.4%
Буруу	13.4%	14.0%	13.7%
(Мэдэхгүй)	7.4%	7.6%	7.5%
(Хариулаагүй)		.9%	.4%

Сонгуулийн кампанид оролцож ажилласан багийн гишүүдэд цалин, мөнгөн болон биет шагнал урамшуулал олгохыг хориглоно.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Зөв	34.2%	29.8%	32.2%
Буруу	57.2%	63.6%	60.2%
(Мэдэхгүй)	8.5%	6.4%	7.5%
(Хариулаагүй)	.2%	.2%	.2%

Намуудын санхүүжилтийн өнөөгийн тогтолцоо нь улс орны амьдралд дор дурдсан нөхцөл байдал үүсэхэд нөлөөлнө гэдэгтэй санал нийцэж байна уу?

УИХ-ын гишүүд шийдвэр гаргахдаа сонгогчдын эрх ашиг гэхээсээ явцуу эрх ашгийг урьтал болгодог.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их нийцэж байна	50.8%	53.3%	51.9%
Тодорхой хэмжээнд нийцэж байна	31.5%	31.1%	31.3%
Бага зэрэг нийцэж байна	5.4%	6.9%	6.1%
Огт нийцэхгүй байна	6.2%	5.3%	5.8%
(Мэдэхгүй)	6.0%	3.3%	4.8%
(Хариулаагүй)	.2%	.2%	.2%

УИХ улс орны өмнө тулгарч байгаа томоохон асуудлуудыг шийдвэрлэж чадахгүй байдалд хүрч байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их нийцэж байна	50.0%	56.4%	52.9%
Тодорхой хэмжээнд нийцэж байна	30.5%	28.9%	29.8%
Бага зэрэг нийцэж байна	10.3%	7.6%	9.1%
Огт нийцэхгүй байна	2.5%	2.2%	2.3%
(Мэдэхгүй)	6.6%	4.7%	5.8%
(Хариулаагүй)	.2%	.2%	.2%

Эдийн засгийн болон эрх зүйн зайлшгүй өөрчлөлт шинэчлэлд саад болж байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их нийцэж байна	34.9%	36.2%	35.5%
Тодорхой хэмжээнд нийцэж байна	35.2%	32.7%	34.1%
Бага зэрэг нийцэж байна	10.6%	14.0%	12.2%
Огт нийцэхгүй байна	3.4%	3.1%	3.3%
(Мэдэхгүй)	15.2%	14.0%	14.7%
(Хариулаагүй)	.6%		.3%

Ардчиллыг сулруулж байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их нийцэж байна	33.1%	35.5%	34.2%
Тодорхой хэмжээнд нийцэж байна	29.5%	28.2%	28.9%
Бага зэрэг нийцэж байна	12.0%	15.6%	13.7%
Огт нийцэхгүй байна	3.8%	7.8%	5.7%
(Мэдэхгүй)	20.8%	12.4%	16.9%
(Хариулаагүй)	.8%	.5%	.7%

Сонгуульд нэр дэвшин оролцох улс төрчдийн чадавхи болон төлөөлөх чадварт муугаар нөлөөлж байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их нийцэж байна	31.7%	32.4%	32.0%
Тодорхой хэмжээнд нийцэж байна	32.8%	30.7%	31.8%
Бага зэрэг нийцэж байна	11.4%	14.9%	13.0%
Огт нийцэхгүй байна	3.4%	5.1%	4.2%
(Мэдэхгүй)	19.7%	16.4%	18.2%
(Хариулаагүй)	1.1%	.5%	.8%

Сонгуулийн өрсөлдөөнийг бууруулж байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их нийцэж байна	31.2%	30.4%	30.8%
Тодорхой хэмжээнд нийцэж байна	32.5%	30.0%	31.3%
Бага зэрэг нийцэж байна	8.2%	16.0%	11.8%
Огт нийцэхгүй байна	4.9%	7.6%	6.2%
(Мэдэхгүй)	22.6%	15.3%	19.3%
(Хариулаагүй)	.6%	.7%	.7%

Зах зээлийн эдийн засгийн зарчимд харшилж тодорхой сонирхлын бүлэгт давуу байдал олгож байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их нийцэж байна	37.2%	41.3%	39.1%
Тодорхой хэмжээнд нийцэж байна	31.1%	27.3%	29.3%
Бага зэрэг нийцэж байна	9.4%	12.2%	10.7%
Огт нийцэхгүй байна	3.2%	4.5%	3.8%
(Мэдэхгүй)	18.0%	13.8%	16.1%
(Хариулаагүй)	1.1%	.9%	1.0%

Та доорх зүйлүүдтэй санал нийлж байна уу?

Томоохон хандивлагч нар улс төрчдөд хэт их нөлөөлж байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Огт санал нийлэхгүй байна	1.1%	1.1%	1.1%
Санал нийлэхгүй байна	2.8%	2.9%	2.8%
Дунд зэрэг	8.6%	10.5%	9.5%
Санал нийлж байна	31.4%	36.7%	33.8%
Бүрэн санал нийлж байна	49.5%	43.8%	46.9%
(Мэдэхгүй)	6.5%	4.7%	5.7%
(Хариулаагүй)	.2%	.2%	.2%

Улс төрчид дэндүү их цаг хугацаа, идэвхи зүтгэлийг мөнгө олоход зарцуулж байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Огт санал нийлэхгүй байна	.6%	2.2%	1.3%
Санал нийлэхгүй байна	2.5%	1.8%	2.2%
Дунд зэрэг	9.8%	10.2%	10.0%
Санал нийлж байна	32.8%	33.8%	33.3%
Бүрэн санал нийлж байна	43.4%	47.3%	45.2%
(Мэдэхгүй)	10.8%	4.7%	8.0%
(Хариулаагүй)	.2%		.1%

Хандивлагчид нэрээ нууцлахад амархан байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Огт санал нийлэхгүй байна	1.4%	.9%	1.2%
Санал нийлэхгүй байна	1.4%	1.3%	1.3%
Дунд зэрэг	10.8%	13.1%	11.8%
Санал нийлж байна	33.5%	34.0%	33.8%
Бүрэн санал нийлж байна	36.2%	40.0%	37.9%
(Мэдэхгүй)	16.6%	10.4%	13.8%
(Хариулаагүй)	.2%	.4%	.3%

Хандив өгч, авч байгаа арга зам нь ил тод биш байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Огт санал нийлэхгүй байна	.8%	.4%	.6%
Санал нийлэхгүй байна	1.5%	1.5%	1.5%
Дунд зэрэг	9.1%	10.5%	9.8%
Санал нийлж байна	31.4%	30.4%	30.9%
Бүрэн санал нийлж байна	47.8%	50.7%	49.2%
(Мэдэхгүй)	9.4%	6.2%	7.9%
(Хариулаагүй)		.4%	.2%

Хандивлагчид хандив өгөх дарамтад ордог.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Огт санал нийлэхгүй байна	2.5%	2.7%	2.6%
Санал нийлэхгүй байна	4.9%	4.4%	4.7%
Дунд зэрэг	12.8%	12.7%	12.8%
Санал нийлж байна	26.3%	23.5%	25.0%
Бүрэн санал нийлж байна	20.0%	21.5%	20.7%
(Мэдэхгүй)	33.1%	32.9%	33.0%
(Хариулаагүй)	.5%	2.4%	1.3%

Сонгуулийн болон намуудын тухай хуулийн санхүүтэй холбоотой ихэнх зохицуулалт хэрэгжихгүй байна.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Огт санал нийлэхгүй байна	.8%	.5%	.7%
Санал нийлэхгүй байна	1.4%	1.6%	1.5%
Дунд зэрэг	10.0%	11.6%	10.8%
Санал нийлж байна	33.2%	33.1%	33.2%
Бүрэн санал нийлж байна	34.0%	36.7%	35.3%
(Мэдэхгүй)	19.8%	15.3%	17.8%
(Хариулаагүй)	.8%	1.1%	.9%

Таны бодлоор хандивлагчид намуудад хандив өгөхдөө улс төрийн нөлөө тогтоох зорилго агуулж байна уу?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тийм	77.1%	80.7%	78.8%
Үгүй	7.4%	7.8%	7.6%
(Мэдэхгүй)	14.9%	11.1%	13.2%
(Хариулаагүй)	.6%	.4%	.5%

Том хандивлагчдын талаар доорх саналуудаас аль нь Таны бодолтой хамгийн их нийцэж байна вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Том хандивлагчдын өгч байгаа хандив нь улс орны хөгжлийн бодлогод ихээхэн нөлөөлөх бололцоог тэдэнд олгодог. Энэ нь НОЦТОЙ АСУУДАЛ болж байна.	37.2%	41.3%	39.1%
Том хандивлагчдын өгч байгаа хандив нь улс орны хөгжлийн бодлогод ихээхэн нөлөөлөх бололцоог тэдэнд олгодог. Гэхдээ энэ бол тийм ч НОЦТОЙ АСУУДАЛ БИШ	31.1%	27.3%	29.3%
Том хандивлагчдын өгч байгаа хандив нь улс орны хөгжлийн бодлогод ихээхэн нөлөөлөх бололцоог тэдэнд олгодог. Үүнд БУРУУ ЮМ БАЙХГҮЙ .	9.4%	12.2%	10.7%
Том хандивлагчид хөгжлийн бодлогод их хэмжээгээр нөлөөлж байгаа гэж үзэх нь ХЭТРҮҮЛЭГ юм.	3.2%	4.5%	3.8%
(Мэдэхгүй)	18.0%	13.8%	16.1%
(Хариулаагүй)	1.1%	.9%	1.0%

Намуудын санхүүжилтийн одоогийн тогтолцоо нь аль намд хамгийн их ашигтай байна вэ? /зөвхөн нэг хариулт сонгоно/

	Хөдөө	Хот	Нийт
Улс төрийн намууд бүгдээрээ	13.1%	18.5%	15.6%
Парламентад суудалтай намууд	16.6%	25.8%	20.8%
Зөвхөн хоёр том нам	25.4%	22.2%	23.9%
Зөвхөн эрх баригч нам	21.4%	18.2%	19.9%
Аль ч нам энэ системээс хожихгүй	2.3%	2.0%	2.2%
(Мэдэхгүй)	20.6%	12.9%	17.1%
(Хариулаагүй)	.6%	.4%	.5%

Намын санхүүжилтийн одоогийн тогтолцоо нь нийгмийн шударга ёсонд хэр нийцэж байна вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их нийцэж байна	1.8%	2.0%	1.9%
Тодорхой хэмжээнд нийцэж байна	11.8%	14.4%	13.0%
Бага зэрэг нийцэж байна	17.8%	21.3%	19.4%
Огт нийцэхгүй байна	51.2%	48.9%	50.2%
(Мэдэхгүй)	16.3%	13.1%	14.8%
(Хариулаагүй)	.9%	.4%	.7%

Та аль нэг намын сонгуулийн бус үеийн санхүүгийн тайланг үзэж байсан уу?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Бүх намынхыг	0	0	0
Цөөн хэдэн намынхыг	.6%	.9%	.8%
Нэг намынхыг үзсэн	2.2%	2.9%	2.5%
Аль ч намынхыг үзээгүй	91.8%	90.5%	91.3%
(Мэдэхгүй)	5.1%	4.5%	4.8%
(Хариулаагүй)	.3%	1.1%	.7%

Та аль нэг намын сонгуулийн санхүүгийн тайланг үзэж байсан уу?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Бүх намынхыг	.2%	.2%	.2%
Цөөн хэдэн намынхыг	.8%	1.5%	1.1%
Нэг намынхыг үзсэн	3.4%	4.0%	3.7%
Аль ч намынхыг үзээгүй	88.9%	89.6%	89.3%
(Мэдэхгүй)	6.2%	3.8%	5.1%
(Хариулаагүй)	.6%	.9%	.8%

Таны бодлоор намуудын санхүүжилт хэр ил тод байна вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их	2.5%	1.8%	2.2%
Тодорхой хэмжээнд	7.2%	6.0%	6.7%
Бага зэрэг	11.5%	15.8%	13.5%
Огт үгүй	65.7%	67.5%	66.5%
(Мэдэхгүй)	12.8%	8.4%	10.8%
(Хариулаагүй)	.3%	.5%	.4%

Хэрэв та намуудын санхүүжилт ил тод биш байна гэж үзэж байгаа бол шалтгаан нь юунд байна вэ? Та хэдэн ч хариулт сонгож болно.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Хариуцлага тооцдоггүй	33.4%	34.5%	33.9%
Ногдуулдаг хариуцлага нь үр нөлөөгүй	14.5%	24.9%	19.3%
Хориг хязгаарлалтууд нь санхүүгийн тайланг худлаа гаргахад хүргэж байна	16.6%	24.4%	20.2%
Намууд санхүүжилт ил тод байлгах хүсэл зориггүй байна	51.4%	52.9%	52.1%
(Мэдэхгүй)	11.7%	6.4%	9.3%
(Хариулаагүй)	2.8%	.9%	1.9%

Таны бодлоор намын санхүүжилтийн тогтолцоог өөрчлөх шаардлага байна уу? /намуудын сонгуулийн кампанит ажлын зардал болон намын өдөр тутмын урсгал зардлыг оролцуулаад/

	Хөдөө	Хот	Нийт
Одоогийн байгаа санхүүгийн тогтолцоо болж байгаа тул ямар ч өөрчлөлт хэрэггүй	2.2%	.2%	1.3%
Одоогийн байгаа тогтолцоог бага зэрэг өөрчлөх хэрэгтэй.	9.2%	7.8%	8.6%
Одоогийн байгаа тогтолцоонд тодорхой хэмжээний өөрчлөлт оруулах хэрэгтэй	24.8%	24.0%	24.4%
Одоогийн байгаа тогтолцоонд дорвитой өөрчлөлт оруулах хэрэгтэй	27.2%	30.9%	28.9%
Одоогийн санхүүгийн тогтолцоог бүрэн халж цоо шинэ тогтолцоо бүрдүүлэх	22.3%	25.8%	23.9%
(Мэдэхгүй)	14.0%	10.2%	12.3%
(Хариулаагүй)	.3%	1.1%	.7%

Улс төрийн намын тухай хуулийн дагуу УИХ-д суудалтай намд сонгуульд авсан сонгогчдын саналын тоогоор 1000 төгрөгөөр тооцож сонгуулийн дараа нэг удаа, тэрчлэн УИХ-д авсан суудлын тоогоор жилд 10 сая төгрөг тус тус төрөөс олгодог.

	Хөдөө	Хот	Нийт
Болж байна	20.5%	17.8%	19.3%
Өөрчлөх хэрэгтэй.	64.5%	67.3%	65.8%
(Мэдэхгүй)	14.5%	13.8%	14.2%
(Хариулаагүй)	.6%	1.1%	.8%

Хэрвээ ӨӨРЧЛӨХ ХЭРЭГТЭЙ бол яаж?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Нэмэгдүүлэх хэрэгтэй	1.0%	.7%	.8%
Багасгах хэрэгтэй	25.0%	25.4%	25.2%
Огт өгөхгүй байх хэрэгтэй	53.2%	50.9%	52.1%
Сонгуульд орсон бүх намд авсан саналын тоогоор нь өгөх хэрэгтэй	2.9%	8.0%	5.3%
(Мэдэхгүй)	14.9%	12.4%	13.7%
(Хариулаагүй)	3.1%	2.7%	2.9%

Намуудад төрөөс өгч байгаа санхүүжилтийг ямар зориулалтаар зарцуулах нь зүйтэй гэж Та үзэж байна вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Сонгуулийн зардлыг санхүүжүүлэх	9.2%	6.7%	8.1%
Намын аппаратын зардалд	5.4%	5.5%	5.4%
Намын бодлого, хөтөлбөрөө олон нийтэд таниулах	36.9%	41.1%	38.8%
Намын бодлого, хөтөлбөрөө боловсруулах	19.1%	19.6%	19.3%
Өөр	9.7%	11.1%	10.3%
(Мэдэхгүй)	15.5%	11.6%	13.8%
(Хариулаагүй)	4.2%	4.4%	4.3%

Улс төрд мөнгөний үзүүлж байгаа нөлөөг бууруулахтай холбоотой дор дурдсан саналуудыг Та хэр дэмжиж байгаагаа тодорхойлно уу?

Сонгуулийн кампанит ажлын зардлыг улсаас бүрэн даах

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их	12.8%	7.8%	10.5%
Тодорхой хэмжээнд	25.1%	20.7%	23.1%
Бага зэрэг	15.5%	12.2%	14.0%
Огт үгүй	34.0%	46.7%	39.8%
(Мэдэхгүй)	11.7%	10.5%	11.2%
(Хариулаагүй)	.9%	2.0%	1.4%

Намд хувь хүмүүсийн өгсөн хандивыг улсаас тодорхой хувь хэмжээгээр нэмэгдүүлж өгөх

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их	5.8%	6.2%	6.0%
Тодорхой хэмжээнд	21.8%	16.7%	19.5%
Бага зэрэг	21.2%	23.6%	22.3%
Огт үгүй	30.9%	32.5%	31.7%
(Мэдэхгүй)	18.9%	19.1%	19.0%
(Хариулаагүй)	1.2%	1.8%	1.5%

Жижиг хандивлагчдыг дэмжих, тэдэнд татварын хөнгөлөлт үзүүлэх

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их	17.4%	14.9%	16.3%
Тодорхой хэмжээнд	27.2%	29.6%	28.3%
Бага зэрэг	20.2%	21.3%	20.7%
Огт үгүй	14.9%	17.8%	16.3%
(Мэдэхгүй)	19.8%	14.9%	17.6%
(Хариулаагүй)	.5%	1.5%	.9%

Бизнесийн байгууллагаас хандив авахыг хориглох

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их	24.8%	22.7%	23.8%
Тодорхой хэмжээнд	20.9%	23.5%	22.1%
Бага зэрэг	18.2%	21.3%	19.6%
Огт үгүй	15.7%	16.0%	15.8%
(Мэдэхгүй)	19.5%	13.6%	16.8%
(Хариулаагүй)	.9%	2.9%	1.8%

Намын гишүүнээс намдаа өгч байгаа хандивт хязгаар тогтоох

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их	16.5%	15.8%	16.2%
Тодорхой хэмжээнд	25.2%	26.9%	26.0%
Бага зэрэг	21.7%	21.3%	21.5%
Огт үгүй	15.4%	16.7%	16.0%
(Мэдэхгүй)	20.3%	16.0%	18.3%
(Хариулаагүй)	.9%	3.3%	2.0%

Том хандивлагчдын нийт хандивын хэмжээг жижиг хандивлагчдынхаас бага байлгах

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их	13.2%	11.8%	12.6%
Тодорхой хэмжээнд	18.9%	18.5%	18.8%
Бага зэрэг	16.6%	20.0%	18.2%
Огт үгүй	15.7%	17.1%	16.3%
(Мэдэхгүй)	33.7%	28.5%	31.3%
(Хариулаагүй)	1.8%	4.0%	2.8%

Намуудын санхүүгийн тайлан/хөрөнгө, орлого, зарлага/-г тухай бүрт нь олон нийтэд ил тод болгож байх хэрэгтэй гэдэгтэй та санал нийцэж байна уу, эсвэл нийцэхгүй байна уу?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Нийцэж байна	88.6%	86.4%	87.6%
Нийцэхгүй байна	4.2%	8.4%	6.1%
(Мэдэхгүй)	6.8%	5.1%	6.0%
(Хариулаагүй)	.5%	.2%	.3%

Намд хандив өргөгчдийн нэрийн жагсаалтыг олон нийтэд ил тод болгох хэрэгтэй юу?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Бүгдийг нь	57.7%	51.8%	55.0%
Зөвхөн хамгийн том хандивлагчдын нэрийг	25.1%	22.9%	24.1%
Сая төгрөгөөс дээш хэмжээний мөнгө хандивлагчдыг	11.1%	19.5%	14.9%
Хэрэггүй	2.3%	2.7%	2.5%
(Мэдэхгүй)	3.5%	2.7%	3.2%
(Хариулаагүй)	.3%	.4%	.3%

Одоо үйлчилж байгаа сонгуулийн кампанит ажлын санхүүжилт болон түүний зарцуулалтад тавьж буй хязгаарлалтууд нь намын болон сонгуулийн санхүүжилтийг хэний ч хяналтгүй болгож байна гэдэгтэй санал нийлэх үү?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тийм	68.9%	69.5%	69.2%
Үгүй	8.6%	11.5%	9.9%
(Мэдэхгүй)	22.0%	18.4%	20.3%
(Хариулаагүй)	.5%	.7%	.6%

СОНГУУЛИЙН КАМПАНИ

Та өмнөх УИХ-ын сонгуульд оролцож саналаа өгсөн үү?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тийм	90.2%	84.5%	87.6%
Үгүй	9.8%	15.5%	12.4%

Ерөнхийдөө Та УИХ-ын сонгуулийн кампанит ажлын явцад ямар үнэлгээ өгөх вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш сайн	.3%	.7%	.5%
Сайн	28.9%	20.2%	24.9%
Сайн ч биш мүү ч биш	40.8%	41.8%	41.3%
Мүү	14.0%	20.9%	17.2%
Маш муу	3.8%	5.8%	4.8%
(Мэдэхгүй)	10.2%	9.8%	10.0%
(Хариулаагүй)	2.0%	.7%	1.4%

Та Монгол Улсын улс төрийн олон намаас аль нэгийг нь онцолж үздэг үү?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тийм, онцолдог <u>нэг</u> нам байна	43.2%	39.5%	41.5%
Үгүй, тийм нам байхгүй	56.6%	59.5%	57.9%
(Мэдэхгүй)	.2%	.5%	.3%
(Хариулаагүй)		.5%	.3%

Хэрэв тийм бол аль намыг онцолж үздэг вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Монгол Ардын Нам	37.0%	23.5%	31.1%
Ардчилсан Нам	53.0%	55.3%	54.0%
МАХН	9.3%	17.5%	12.9%
Иргэний Зориг- Ногоон нам	.7%	2.3%	1.4%
(Хариулаагүй)		1.4%	.6%

Та өөрийн дэмждэг намын үйл ажиллагааг 2012 оны сонгуулиас хойш яаж үнэлж байгаа вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Сайн	24.2%	8.3%	17.3%
Сайн нь давамгай	45.9%	47.9%	46.8%
Мүү нь давамгай	14.6%	18.4%	16.3%
Мүү	3.9%	12.0%	7.4%
(Мэдэхгүй)	11.4%	11.5%	11.4%
(Хариулаагүй)		1.8%	.8%

Та өөрийн дэмждэг намын үйл ажиллагааг 2012 оны сонгуулиас хойш яаж үнэлж байгаа вэ?

	МАН	АН	МАХН
Сайн	14.8%	18.6%	18.8%
Сайн нь давамгай	48.4%	45.4%	51.6%
Муу нь давамгай	16.8%	16.4%	15.6%
Муу	5.2%	8.2%	7.8%
(Мэдэхгүй)	14.2%	10.8%	6.3%
(Хариулаагүй)	.6%	.7%	

Та өөрийн дэмждэг намдаа хандив өгдөг үү?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тийм	19.2%	7.4%	14.1%
Үгүй	79.4%	89.9%	83.9%
(Мэдэхгүй)	1.1%	1.4%	1.2%
(Хариулаагүй)	.4%	1.4%	.8%

Та өөрийн дэмждэг намдаа хандив өгдөг үү?

	МАН	АН	МАХН
Тийм	18.7%	11.2%	14.1%
Үгүй	79.4%	86.6%	85.9%
(Мэдэхгүй)	.6%	1.9%	
(Хариулаагүй)	1.3%	.4%	

Та өөрийн дэмждэг намдаа цаашид хандив өгөх үү?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тийм	27.8%	13.4%	21.5%
Үгүй	60.9%	72.8%	66.1%
(Мэдэхгүй)	11.0%	12.4%	11.6%
(Хариулаагүй)	.4%	1.4%	.8%

Та өөрийн дэмждэг намдаа цаашид хандив өгөх үү?

	МАН	АН	МАХН
Тийм	21.3%	21.2%	23.4%
Үгүй	67.1%	64.7%	70.3%
(Мэдэхгүй)	11.0%	13.8%	6.3%
(Хариулаагүй)	.6%	.4%	

НАМЫН ГИШҮҮДИЙН ХЭСЭГ

Та аль нэг намын гишүүн үү?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тийм	24.3%	11.5%	18.4%
Үгүй	75.7%	88.5%	81.6%

Намын гишүүн бол аль намын гишүүн бэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Монгол Ардын Нам	43.0%	31.7%	39.8%
Ардчилсан Нам	48.1%	38.1%	45.2%
МАХН	8.2%	22.2%	12.2%
Иргэний Зориг- Ногоон нам (Хариулаагүй)	.6%	1.6%	.9%
		6.3%	1.8%

Та намынхаа үйл ажиллагаанд хэр идэвхитэй оролцдог вэ? /уулзалт, зөвөлгөөн, хурал, сонгуулийн кампанит ажилд/

	Хөдөө	Хот	Нийт
Байнга	36.7%	25.4%	33.5%
Хааяа	36.1%	31.7%	34.8%
Ховор	17.1%	27.0%	19.9%
Оролцдоггүй	10.1%	15.9%	11.8%

Та намын татвар төлдөг үү?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тогтмол	22.8%	28.6%	24.4%
Хааяа	17.7%	22.2%	19.0%
Заримдаа	17.7%	17.5%	17.6%
Төлдөггүй / (Хариулаагүй)	41.8%	31.7%	38.9%

Та намдаа хандив өгдөг үү?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тийм	24.7%	19.0%	23.1%
Үгүй	71.5%	66.7%	70.1%
Заримдаа	.6%	3.2%	1.4%
(Хариулаагүй)	3.2%	11.1%	5.4%

Та намдаа цаашид хандив өгөх үү?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тийм	41.8%	28.6%	38.0%
Үгүй	44.9%	46.0%	45.2%
(Мэдэхгүй)	13.3%	22.2%	15.8%
(Хариулаагүй)		3.2%	.9%

Татвар төлснөөр Танд санхүүгийн хүндрэл учирдаг уу?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Тийм	3.2%	4.8%	3.6%
Үгүй	81.0%	71.4%	78.3%
(Хариулаагүй)	15.8%	23.8%	18.1%

Намын дүрэм намын өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хэр чухал вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Чухал	52.5%	49.2%	51.6%
Тодорхой хэмжээнд чухал	19.0%	28.6%	21.7%
Бага зэрэг чухал	12.0%	15.9%	13.1%
Огт чухал биш	5.1%	3.2%	4.5%
(Мэдэхгүй)	10.8%	1.6%	8.1%
(Хариулаагүй)	.6%	1.6%	.9%

Та өөрийнхөө намын өмнө тулгарч буй улс төрийн бэрхшээлийг гэтлэн давах чадварыг яаж үнэлэх вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Сайн	24.7%	15.9%	22.2%
Сайн нь давуу	47.5%	44.4%	46.6%
Мүү нь давуу	7.0%	12.7%	8.6%
Мүү	4.4%	7.9%	5.4%
(Мэдэхгүй)	16.5%	14.3%	15.8%
(Хариулаагүй)		4.8%	1.4%

Та намынхаа үйл ажиллагаан дахь жирийн гишүүдийн үүрэг оролцоог яаж дүгнэх вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Чухал	60.8%	74.6%	64.7%
Тийм ч чухал биш	20.9%	15.9%	19.5%
Чухал биш	7.0%	3.2%	5.9%
Огт чухал биш	5.1%	1.6%	4.1%
(Хариулаагүй)	6.3%	4.8%	5.9%

Намын удирдлагууд жирийн гишүүдийнхээ өмнө хэр их хариуцлага хүлээдэг вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их	12.7%	1.6%	9.5%
Тодорхой хэмжээнд	38.6%	41.3%	39.4%
Бага зэрэг	22.2%	25.4%	23.1%
Огт байхгүй	19.0%	23.8%	20.4%
(Хариулаагүй)	7.6%	7.9%	7.7%

Намын удирдлагууд жирийн гишүүдтэйгээ хэр холбоотой вэ?

	Хөдөө	Хот	Нийт
Маш их	17.7%	9.5%	15.4%
Тодорхой хэмжээнд	36.1%	39.7%	37.1%
Бага зэрэг	29.1%	28.6%	29.0%
Огт байхгүй	12.0%	20.6%	14.5%
(Хариулаагүй)	5.1%	1.6%	4.1%